

נתונים על מספר התלמידים הממוצע בכיתה במערכת החינוך

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת קטי שטרית, ויוצגו בו נתונים על מספר התלמידים הממוצע בכיתה במערכת החינוך בכלל ועל מספר התלמידים הממוצע בכיתה ברשויות מקומיות, וכן נתונים בדבר מספר התלמידים הממוצע בכיתה בישראל בהשוואה למדינות ה-OECD.

עיבודי הנתונים שיוצגו נעשו על ידי מינהל כלכלה ותקציבים במשרד החינוך לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת. הנתונים הם נתוני החינוך הרגיל הרשמי והמוכר שאינו רשמי (לא כולל מוסדות פטור ומוסדות תרבותיים ייחודיים) והם נכונים לתאריך 20 ביולי 2020. כדי לאפשר השוואה טובה יותר בין רשויות מקומיות בחרנו להציג התפלגויות לפי דרגות כיתה ולא לפי שלבי חינוך.¹

בעקבות המחאה הציבורית על הצפיפות בכיתות הלימוד ("מחאת הסרדינים") הודיע משרד החינוך בשנת 2015 על מתווה חדש לצמצום מספר התלמידים בכיתות בבתי הספר היסודיים. במתווה נקבע כי משנת הלימודים תשע"ו (2015/16) ילמדו תלמידי כיתות א' בכיתות נורמטיביות שמספר התלמידים המרבי בהן יהיה 32-34, לפי מדד הטיפוח הבית ספרי (במקום מספר מרבי של 32-40 תלמידים בכיתה קודם לרפורמה).² המתווה צומח, כלומר בכל שנה מתווספת שכבת גיל, עד להשלמת המתווה בתוך חמש שנים בכל כיתות בתי הספר היסודיים. יישום הרפורמה אכן תרם מעט לצמצום מספר התלמידים הממוצע בכיתה בבתי הספר היסודיים בחינוך הרגיל, ובשנת תש"ף (2019/20) היה מספר התלמידים הממוצע בכיתה 27.3, לעומת 28.2 בשנת תשע"ה (2014/15), השנה שקדמה לתחילת הרפורמה.³ בשנים האלה לא הייתה רפורמה דומה בחטיבות הביניים ובגני הילדים, וכפי שעולה מתרשים 1 להלן, מספר התלמידים הממוצע בשלבי חינוך אלה הוא הגבוה ביותר.

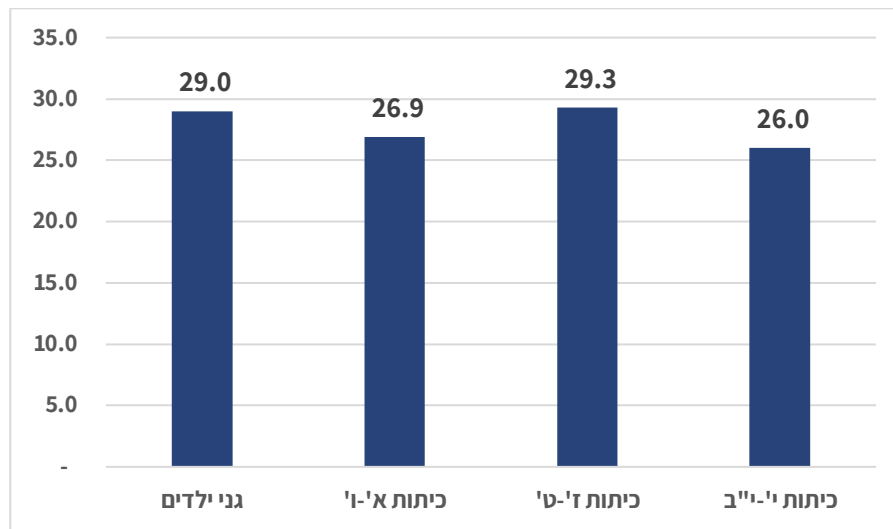
¹ במערכת החינוך יש מבנים שונים של חינוך יסודי ועל-יסודי. לדוגמה, ברשויות שבהן קיימות חטיבות ביניים (כיתות ז'-ט') נכללות בשלב החינוך היסודי שכבות א'-ו', ואילו ברשויות שבהן אין חטיבות ביניים נכללות בשלב החינוך היסודי שכבות א'-ח'. בהתאם, יש רשויות שבהן נכללות בחטיבות העליונות שכבות י'-י"ב ויש רשויות שבהן נכללות בחטיבות העליונות שכבות ט'-י"ב.

² עם זאת, שכבות שבהן פחות מ-40 תלמידים לא יפוצלו, שכן בכיתה תקנית צריכים להיות לפחות 20 תלמידים. כל תלמיד מעל מספר התלמידים בכיתה נורמטיבית מזכה את הכיתה בתוספת שעות: שתי שעות שבועיות בכיתות א'-ב' ושעה שבועית בכיתות ג'-ה' (נכון לשנת תש"ף).

³ שלא כמו בנוגע לנתונים המוצגים בשאר חלקי המסמך, הממוצע הנ"ל הוא של כלל הכיתות בשלב החינוך היסודי (כולל כיתות ז'-ח' בבתי ספר יסודיים שמונה שנתיים) ובכל סוגי הפיקוח. מקור: משרד החינוך, מערכת "במבט רחב – מספרים על חינוך", הנתונים הופקו ב-29 ביולי 2020.

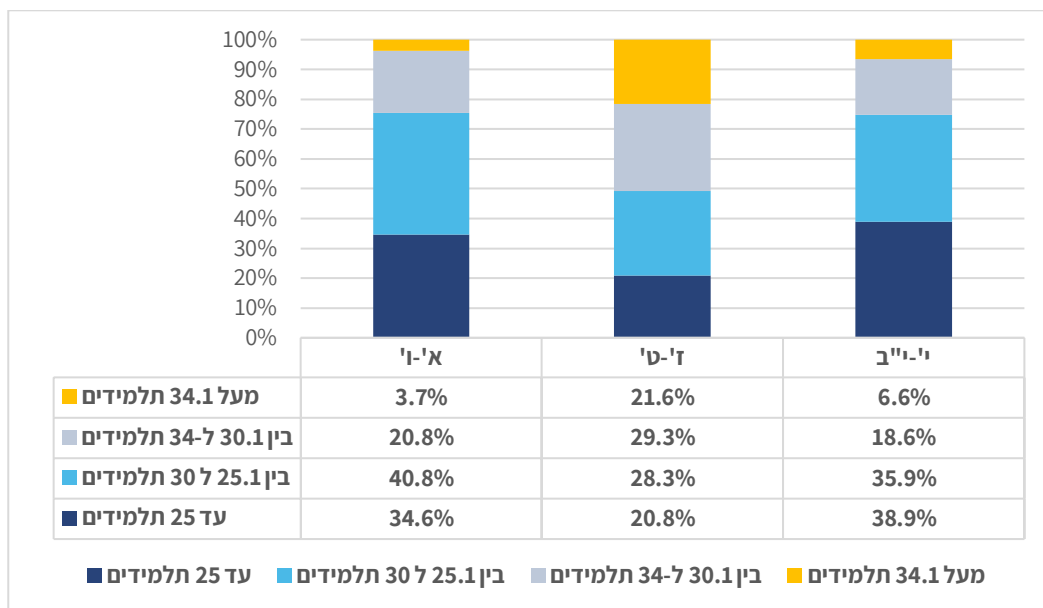
1. נתונים ארציים

תרשים 1: מספר התלמידים הממוצע בכיתה במערכת החינוך, לפי דרגות כיתה, תש"ף (2019/20)⁴

מהנתונים בתרשים עולה כי מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות א'-ו' ובכיתות י'-י"ב נמוך ממספר התלמידים הממוצע בכיתה בגני הילדים ובכיתות ז'-ט'.

תרשים 2: התפלגות כיתות בתי הספר, לפי דרגות כיתה וגודל כיתה, תש"ף (2019/20)

מהנתונים בתרשים עולים בין היתר הדברים הבאים:

- כיתות א'-ו': בשלוש מכל ארבע כיתות לומדים עד 30 תלמידים. ביתר הכיתות לומדים למעלה מ-30 תלמידים, וברובן לומדים 34 תלמידים לכל היותר.

⁴ מספר התלמידים הממוצע בכיתה בגני הילדים ובכיתות י'-י"ב מחושב לפי כיתות בפועל. הממוצע בכיתות ז'-ט' מחושב לפי כיתות נורמטיביות (גודל כיתה המשמש לתקצוב).

- כיתות ז'-ט': כמעט במחצית מהכיתות לומדים 30 תלמידים לכל היותר, דהיינו בכמחצית מהכיתות לומדים למעלה מ-30 תלמידים; באחת מכל חמש כיתות לומדים למעלה מ-34 תלמידים.
- כיתות י'-י"ב: בשלוש מכל ארבע כיתות לומדים 30 תלמידים לכל היותר. ביתר הכיתות לומדים למעלה מ-30 תלמידים, וברובן לומדים עד 34 תלמידים.

2. נתונים על רשויות מקומיות

להלן יוצגו נתונים על 20 הרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה הוא הגבוה ביותר ועל 20 הרשויות שבהן הממוצע הוא הנמוך ביותר, בכל אחת מקבוצות הכיתה (גני ילדים, א'-ו', ז'-ט', י'-י"ב). כמו כן, יוצגו נתונים נוספים על כיתות א'-ו': שיעור הכיתות שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים ושיעור הכיתות שבהן לומדים פחות מ-25 תלמידים. בנתונים נכללו רק רשויות מקומיות שבהן למדו בשנת תש"ף (2019/20) לפחות 2,000 תלמידים מגיל גן ועד כיתה י"ב, בחינוך הרגיל הרשמי והמוכר שאינו רשמי.⁵

2.1 גני ילדים

טבלאות 1-2: מספר התלמידים הממוצע בכיתה גן ב-20 הרשויות המקומיות בעלות הממוצע הגבוה ביותר וב-20 הרשויות בעלות הממוצע הנמוך ביותר, תש"ף (2019/20)

ממוצע נמוך			ממוצע גבוה		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס	רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
מ"א הגלבע	25.5	5	אכסאל	34.1	3
מ"א גולן	25.5	6	שגב שלום	33.7	1
מ"א משגב	25.3	7	פורידיס	33.6	2
מ"א הגליל התחתון	25.2	7	תל שבע	33.6	1
מ"א עמק עפר	25.2	8	לקיה	33.5	1
מ"א חבל מודיעין	25.0	7	כאבול	33.3	2
מ"א חוף אשקלון	25.0	7	ביר אל-מכסור	33.1	2
מ"א מגידו	24.9	7	נתיבות	32.8	3
מ"א לב השרון	24.7	8	טמרה	32.7	2
מ"א הר חברון	24.6	5	ריינה	32.7	2
מ"א עמק המעינות	24.5	6	כסיפה	32.7	1
מ"א אשכול	24.4	6	ג'סר א-זרקא	32.6	2
מ"א מנשה	24.3	7	כפר קאסם	32.6	3
מ"א באר טוביה	23.8	7	טורעאן	32.6	3
מ"א מרחבים	23.7	6	ראש העין	32.6	7
מ"א עמק הירדן	23.1	6	ערערה בנגב	32.3	1

⁵ לא כולל תלמידים במוסדות פטור ומוסדות תרבותיים ייחודיים.

ממוצע נמוך		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
5	23.0	מ"א שדות נגב
2	23.0	מג'ד אל כרום
7	22.4	מ"א שער הנגב
6	22.3	מ"א הגליל העליון
5	21.7	מ"א מרום הגליל

ממוצע גבוה		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
3	32.2	דבוריה
8	32.3	יהוד נווה אפרים
8	32.1	גני תקוה
3	32.1	שפרעם

מהנתונים עולה כי רוב הרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה גן הוא הגבוה ביותר הן רשויות בדואיות וערביות המשתייכות לאשכולות 1-3. מנגד, כמעט כל הרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה גן הוא הנמוך ביותר הן מועצות אזוריות המשתייכות לאשכולות 5-8 (למעט מג'ד אל כרום).

2.2 כיתות א'-ו'

טבלאות 3-4: מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות א'-ו' ב-20 הרשויות המקומיות שבהן הממוצע הגבוה ביותר וב-20 הרשויות שבהן הממוצע הנמוך ביותר, תש"ף (2019/20)

ממוצע נמוך		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
2	24.9	עין מאהל
4	24.9	עספיא
3	24.8	אבו סנאן
2	24.8	בית שמש
4	24.7	דימונה
5	24.6	מעלות-תרשיחא
2	24.5	ג'דידה-מכר
2	24.4	בעיינה-נג'יידאת
2	24.2	כאבול
2	24.2	מעלה עירון
3	24.1	מג'דל שמס
3	24.0	אופקים
2	24.0	ביר אל-מכסור
5	24.0	נוף הגליל (נצרת עילית)
3	23.9	קריית ארבע
4	23.7	טבריה
2	23.6	צפת

ממוצע גבוה		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
7	30.3	מ"א שער הנגב
8	29.8	מיתר
8	29.7	גבעתיים
4	29.5	ג'ת
8	29.4	קריית אונו
8	29.3	הרצליה
8	29.3	גבעת שמואל
8	29.3	הוד השרון
7	29.1	חולון
8	29.0	נס ציונה
1	28.9	מודיעין עילית
8	28.8	יהוד נווה אפרים
8	28.8	מ"א יואב
8	28.8	מ"א גזר
3	28.8	נצרת
7	28.7	פתח תקוה
8	28.7	גני תקוה

ממוצע נמוך		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
קריית שמונה	23.1	5
ערד	23.1	4
חצור הגלילית	21.2	4
מ"א מרום הגליל	20.0	5

ממוצע גבוה		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
צורן קדימה	28.6	8
כפר יונה	28.6	7
באר יעקב	28.5	7
מ"א עמק חפר	28.5	8

מהנתונים עולה כי רוב הרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות א'-ו' הוא הגבוה ביותר משתייכות לאשכולות 7-8. מנגד, הרשויות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה הוא הנמוך ביותר משתייכות לאשכולות 2-5 (כמחצית מהן משתייכות לאשכולות 2-3).

להלן יוצגו 20 הרשויות המקומיות שבהן נמצא השיעור הגבוה ביותר של כיתות א'-ו' גדולות, שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים.⁶ לצד זאת יוצגו נתונים על 20 הרשויות המקומיות שבהן נמצא השיעור הגבוה ביותר של כיתות קטנות, שבהן לומדים פחות מ-25 תלמידים.

טבלאות 5-6: 20 הרשויות המקומיות שבהן נמצא השיעור הגבוה ביותר של כיתות א'-ו' שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים ו-20 הרשויות שבהן נמצא השיעור הגבוה ביותר של כיתות א'-ו' שבהן לומדים פחות מ-25 תלמידים, תש"ף (2019/20)

רשות	שיעור הכיתות שבהן לומדים פחות מ-25 תלמידים	אשכול למ"ס
חצור הגלילית	84.3%	4
מ"א מרום הגליל	78.1%	5
מעלה עירון	73.1%	2
ביר אל-מכסור	72.3%	2
קריית שמונה	68.9%	5
טבריה	68.5%	4
צפת	68.5%	2
כאבול	66.7%	2
מג'דל שמס	66.7%	3
ערד	66.1%	4

רשות	שיעור הכיתות שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים	אשכול למ"ס
אעבלין	28.6%	3
נצרת	21.8%	3
גני תקוה	17.8%	8
כפר יאסיף	13.6%	5
בית אל	13.3%	3
אבן יהודה	12.5%	8
מ"א יואב	12.2%	8
מודיעין עילית	11.8%	1
בית שאן	11.4%	5
מ"א ברנר	9.1%	8

⁶ כאמור בהערה 2, שכבות שבהן לומדים פחות מ-40 תלמידים אינן מפוצלות, ועל כן ייתכנו מצבים שבהם על אף המתווה לצמצום מספר התלמידים בכיתות (ראו תיבה בעמוד 2) ילמדו בכיתות למעלה מ-34 תלמידים. כמו כן, בשנת תש"ף המתווה לא חל עדיין על שכבת כיתות ו'.

רשות	שיעור הכיתות שבהן לומדים פחות מ-25 תלמידים	אשכול למ"ס
קריית ארבע	65.0%	3
אבו סנאן	64.6%	3
ג'דידה-מכר	64.2%	2
מעלות תרשיחא	64.0%	5
נוף הגליל (נצרת עילית)	63.4%	5
בעיינה-נג'יידאת	62.5%	2
עספיא	61.2%	4
עין מאהל	58.3%	2
מג'אר	57.6%	2
אופקים	54.7%	3
נתיבות	54.7%	3

רשות	שיעור הכיתות שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים	אשכול למ"ס
ראמה	9.1%	4
ריינה	8.7%	2
צורן קדימה	7.8%	8
מ"א חבל מודיעין	7.6%	7
ירושלים	7.6%	2
בנימינה גבעת עדה	7.5%	8
מ"א לב השרון	7.4%	8
חולון	7.2%	7
מ"א הגלבע	7.2%	5
מ"א נחל שורק	7.1%	4
נס ציונה	7.1%	8

מהנתונים עולה כי יש רשויות מקומיות שבהן ברוב כיתות א'-ו' לומדים פחות מ-25 תלמידים. רשויות אלה משתייכות לאשכולות 2-5 (למעלה ממחציתן משתייכות לאשכולות 2-3). מנגד, יש רשויות מקומיות שבהן שיעור הכיתות שבהן לומדים למעלה מ-34 תלמידים הוא גבוה יחסית: 28.6% מהכיתות באעבלין, 21.8% מהכיתות בנצרת ו-17.8% מהכיתות בגני תקוה.

2.3 כיתות ז'-ט'

טבלאות 7-8: מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות ז'-ט' ב-20 הרשויות המקומיות שבהן הממוצע הגבוה ביותר וב-20 הרשויות שבהן הממוצע הנמוך ביותר, תש"ף (2019/20)

ממוצע נמוך		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
צפת	25.8	2
טירת כרמל	25.8	5
מ"א עמק הירדן	25.8	6
אבו סנאן	25.7	3
מ"א הר חברון	25.6	5
בעיינה-נג'יידאת	25.5	2
בית שמש	25.4	2
נתיבות	25.4	3
טבריה	25.3	4

ממוצע גבוה		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
מ"א לב השרון	38.7	8
בנימינה גבעת עדה	37.2	8
מ"א דרום השרון	36.3	8
רמת השרון	35.8	9
מזכרת בתיה	35.3	8
מ"א מגידו	35.3	7
תל מונד	35.2	8
קריית אונו	34.8	8
נס ציונה	34.7	8

ממוצע נמוך		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
4	25.2	מ"א נחל שורק
1	25.1	ביתר עילית
5	24.3	מ"א מטה בנימין
3	24.1	אופקים
6	24.1	מ"א גולן
4	24.1	מגדל העמק
3	23.5	קריית מלאכי
4	22.6	חצור הגלילית
5	22.4	מ"א שדות נגב
4	22.4	ערד
3	21.7	קריית ארבע
3	19.9	חריש
5	19.4	מ"א מרום הגליל

ממוצע גבוה		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
8	34.5	מודיעין מכבים רעות
8	34.2	צורן קדימה
8	34.2	מ"א יואב
8	34.1	גבעת שמואל
7	34.0	גדרה
9	34.0	שוהם
8	34.0	יהוד נווה אפרים
7	33.8	כפר יונה
8	33.7	אבן יהודה
7	33.7	מ"א גן יבנה
8	33.5	מבשרת ציון

מהנתונים עולה כי הרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות ז'-ט' הוא הגבוה ביותר משתייכות לאשכולות 7-9 (14 מהן משתייכות לאשכול 8) מנגד, הרשויות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה הוא הנמוך ביותר משתייכות לאשכולות 1-6 (קרוב למחצית מהן משתייכות לאשכולות 1-3).

2.4 כיתות י'-י"ב

טבלאות 9-10: ממוצע תלמידים בכיתה בכיתות י'-י"ב ב-20 הרשויות המקומיות שבהן הממוצע הגבוה ביותר וב-20 הרשויות שבהן הממוצע הנמוך ביותר, תש"ף (2019/20)

ממוצע נמוך		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
4	22.0	עכו
4	22.0	דאלית אל-כרמל
6	21.8	מ"א אשכול
4	21.7	רמלה
2	21.5	פורדיס
4	21.5	ערד
5	21.3	נוף הגליל (נצרת עילית)
5	21.0	קריית שמונה
2	21.0	נחף
7	20.5	מ"א מטה יהודה

ממוצע גבוה		
אשכול למ"ס	ממוצע	רשות
1	39.1	מודיעין עילית
8	35.1	בנימינה גבעת עדה
8	33.8	תל מונד
8	33.1	גבעתיים
8	32.3	צורן קדימה
7	32.1	יקנעם עילית
3	32.0	טייבה
8	32.0	קריית אונו
8	31.8	מ"א דרום השרון
8	31.7	מיתר

ממוצע נמוך		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
שדרות	20.2	5
אור עקיבא	20.0	5
קריית ארבע	19.8	3
מ"א עמק המעינות	19.0	6
מ"א מרום הגליל	18.7	5
קריית מלאכי	18.3	3
מ"א הר חברון	18.2	5
מ"א שדות נגב	17.7	5
בית שאן	17.6	5
גולן	15.7	6

ממוצע גבוה		
רשות	ממוצע	אשכול למ"ס
ירכא	31.1	3
לב השרון	31.0	8
טורעאן	30.9	3
כפר יונה	30.7	7
רמת גן	30.6	8
בני ברק	30.5	2
אלעד	30.3	2
גבעת שמואל	30.0	8
יהוד נווה אפרים	29.9	8
ביר אל-מכסור	29.6	2
מודיעין מכבים רעות	29.6	8

מהנתונים עולה כי למעלה ממחצית מהרשויות המקומיות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה בכיתות י' – י"ב הוא הגבוה ביותר משתייכות לאשכולות 7–8 והיתר משתייכות דווקא לאשכולות הנמוכים (אשכולות 1–3). מנגד, שלוש מכל ארבע מהרשויות שבהן מספר התלמידים הממוצע בכיתה הוא הנמוך ביותר משתייכות לאשכולות 4–6.

3. השוואה בין-לאומית

להלן תוצג השוואה בין מדינות ה-OECD במספר התלמידים הממוצע בכיתה בחינוך היסודי ובחטיבות הביניים, ולאחר מכן יוצג היחס בין מספר התלמידים לאנשי הצוות בגני הילדים במדינות ה-OECD. יש להביא בחשבון כי שיעור הצעירים בישראל מכלל האוכלוסייה נחשב לגבוה מאוד בקרב המדינות המפותחות.⁷

3.1 בתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים

טבלאות 11–12: מספר התלמידים הממוצע בכיתה במדינות ה-OECD (יסודי וחט"ב), שנת 2017⁸

חטיבות ביניים	
יפן	32.2
צ'ילה	30.1
קולומביה	29.7
ישראל	28.1

חינוך יסודי	
צ'ילה	30.5
יפן	27.2
בריטניה	26.7
ישראל	26.5

⁷ לדוגמה, שיעור הצעירים בני 6–17 בכלל אוכלוסיית המדינה בישראל הוא השני בגודלו בכל מדינות ה-OECD, אחרי מקסיקו, על פי: משרד החינוך, מינהל כלכלה ותקציבים, [מערכת החינוך בישראל בראייה השוואתית בין-לאומית על-פי Education at a Glance \(EAG\) 2019](#), 10 בספטמבר 2019.

⁸ OECD.Stat, Teachers and Learning Environment, Average Class Size, retrieved: July 23rd 2020.

חטיבות ביניים	
27.7	מכסיקו
27.4	דרום קוריאה
25.7	ארצות הברית
25.4	ספרד
25.2	צרפת
25.2	טורקיה
23.9	גרמניה
23.1	בריטניה
22.9	ממוצע OECD
22.2	אוסטרליה
22.2	פורטוגל
21.9	פולין
21.7	צ'כיה
21.2	דנמרק
21.2	שבדיה
21.1	אוסטריה
21	איטליה
20.9	יוון
20.6	הונגריה
19.9	סלובניה
19.8	איסלנד
19.2	סלובקיה
19.1	פינלנד
19.1	לוקסמבורג
18.4	אסטוניה
18.4	ליטא
15.5	לטביה

חינוך יסודי	
23.9	מכסיקו
23.7	צרפת
23.6	אוסטרליה
23.1	קולומביה
23.1	דרום קוריאה
22	הונגריה
21.9	ספרד
21.4	טורקיה
21.2	פורטוגל
21.2	ממוצע OECD
21.1	צ'כיה
21	דנמרק
20.9	גרמניה
20.8	ארצות הברית
19.6	פינלנד
19.5	שבדיה
19.2	איסלנד
19.1	איטליה
19	אסטוניה
18.4	אוסטריה
18.4	סלובניה
18.2	סלובקיה
18.1	פולין
17.5	יוון
16.9	ליטא
16.3	לטביה
15.9	לוקסמבורג

מהנתונים עולה כי מספר התלמידים הממוצע בכיתה בישראל, בחינוך היסודי ובחטיבות הביניים, גבוה בהרבה ממספר התלמידים הממוצע בכיתה במדינות ה-OECD. בהקשר זה נציין כי בסקר הבין-לאומי טאליס (TALIS) שנערך בשנת 2018 בקרב מורים בכיתות ז'-ט' ומנהלי בתי הספר שלהם, נמצא כי 81% מהמורים בישראל

(לעומת 65% בממוצע במדינות האחרות) סבורים שיש להשקיע בצמצום מספר התלמידים בכיתות על ידי גיוס אנשי צוות נוספים.⁹

3.2 גני ילדים

ה-OECD אינו מפרסם נתונים השוואתיים על מספר התלמידים הממוצע בכיתת גן, אך הארגון עורך השוואה של הנתונים על היחס בין מספר התלמידים לאנשי הצוות. להלן יוצגו נתונים על מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת ומספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של איש צוות (גננת או עוזרת גננת).

טבלה 13. מספר התלמידים הממוצע לאיש צוות בחינוך הקדם-יסודי במדינות ה-OECD, שנת 2017¹⁰

מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת או עוזרת גננת	מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת	
33.0	33.0	קולומביה
25.0	25.0	מכסיקו
3.9	24.8	בריטניה
9.85	23.6	צ'ילה
15.6	22.6	צרפת
9.5	22.0	ישראל
17.6	20.7	ברזיל
	17.9	שווייץ
	17.2	טורקיה
	16.8	פורטוגל
12.1	15.7	ממוצע OECD
14.7	14.7	בלגיה
	14.5	פולין
13.5	14.5	יפן
	14.4	ספרד
5.7	14.4	נורבגיה
9.1	13.8	אוסטריה
12.3	13.2	צ'כיה
	13.0	דרום קוריאה
5.0	13.0	שבדיה
12.4	12.4	איטליה
12.3	12.3	קוסטה ריקה
11.8	12.0	סלובקיה
11.8	11.8	הונגריה
	11.0	רוסיה
7.1	10.9	ליטא
10.4	10.4	יוון

⁹ הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה), [תקציר ממצאי מחקר טאליס 2018 בבתי ספר בישראל](#), יוני 2019.

¹⁰ Education at a Glance 2019, Figure B2.4. Ratio of Children to staff in pre-primary (ISCED 02) education (2017).

מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת או עוזרת גננת	מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת	
	10.3	לטביה
	9.7	פינלנד
8.7	9.5	גרמניה
	8.5	אסטוניה
	6.3	ניו זילנד
9.1		סלובניה
5.3		איסלנד

על פי הנתונים, מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת בישראל גבוה מממוצע ה-OECD (22.0 לעומת 15.7). ואולם, מספר התלמידים הממוצע למשרה מלאה של גננת או סנייעת בישראל נמוך מממוצע ה-OECD בקרב המדינות שנתון זה מופיע אצלן (9.5 לעומת 12.1).

הסקר הבין-לאומי טאליס בגני הילדים¹¹

על פי נתוני סקר טאליס (TALIS) שנערך בשנת 2018 בקרב חברות צוות גן בשמונה מדינות, מספר התלמידים הממוצע בכיתת גן בישראל ביום נתון גבוה מזה שבשאר המדינות (29.4 בישראל, 23.8 בצ'ילה, 22.7 ביפן, 16.9 בגרמניה, 16.1 בדרום קוריאקה ובאיסלנד ו-15.9 בנורבגיה ובטורקיה).¹² עוד עלה מהסקר כי בישראל נרשם היחס הגבוה ביותר של מספר ילדים לחברת צוות גן ביום נתון. כמו כן עלה כי בישראל, כמו גם בגרמניה, נמצא מספר הגננות הקטן ביותר ביום עבודה מסוים, וכי שיעורן של הגננות בכלל צוות הגן הוא הנמוך ביותר.

ממצאי הסקר עלה כי ריבוי הילדים בגן הוא גורם הלחץ המוביל בקרב חברות הצוות בישראל. כשליש מחברות הצוות (34%) ציינו כי ריבוי הילדים הוא מקור של לחץ רב בעבודה, וכרבע מחברות הצוות ציינו בהקשר זה את ההתמודדות עם התנהגות הילדים (24%). ריבוי ילדים בגן נמנה עם מקורות הלחץ העיקריים גם בממוצע המדינות האחרות שהשתתפו במחקר, אם כי ברמה פחותה מזו שבישראל (26%). לצד זאת, כמעט מחצית מהגננות בישראל (45%) ציינו כי מחסור באנשי צוות ביחס למספר הילדים בגן הוא גורם שפוגע ביכולת הגן לספק סביבה איכותית. גורם זה מוקם בראש מדרג הגורמים שפוגעים ביכולת הגן לספק סביבה איכותית, ובפער גדול ביחס לשאר המדינות. הקטנת מספר הילדים בגן על ידי גיוס אנשי צוות נוספים דורגה על ידי חברות צוותי הגנים בישראל כגורם בעל החשיבות הרבה ביותר להשקעה (86% מחברות צוות הגן ייחסו לכך חשיבות רבה, לעומת פחות מ-69% בממוצע בשאר המדינות).¹³

¹¹ הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה), סקר טאליס בגני הילדים 2018, אוקטובר 2019.

¹² בישראל השתתפו במחקר 1,995 חברות צוות גן מ-417 גנים המהווים מדגם מייצג ארצי של גני ילדים בני 3-5, במגזר דוברי העברית ובמגזר דוברי הערבית, בפיקוח הממלכתי ובפיקוח הממלכתי דתי.

¹³ בסקר צוין כי מן הספרות המחקרית עולה כי ככל שמספר הילדים בקבוצה בגן קטן יותר וכן ככל שהיחס בין מספר הילדים למספר חברות צוות הגן נמוך יותר, כך עשוי הדבר להוביל לאינטראקציות וליחסים משמעותיים יותר בין צוות הגן ובין הילדים, ולתהליכים איכותיים יותר בגן למען קידום הלמידה, ההתפתחות והרווחה של הילדים. עוד צוין כי משום שבישראל קבוצת הילדים גדולה ביחס למדינות אחרות, וכיוון ששינוי משמעותי של מאפיין זה כרוך בשינויים רגולטוריים ומבניים, שיש להם השלכות תקציביות ואחרות

נזכיר כי שיעור הילדים הצעירים בישראל בכלל האוכלוסייה גבוה מאוד בקרב המדינות המפותחות, כלומר בישראל יש צורך להפעיל מספר גדול יותר של גני ילדים ביחס לגודל האוכלוסייה, לעומת מדינות אחרות. זאת ועוד, יש להביא בחשבון כי גיל חינוך חובה חינם בישראל נמוך בהשוואה לרוב מדינות ה-OECD, וכן שבישראל שיעור הילדים בגילאי 3-5 שרשומים לגני ילדים גבוה מאשר ברוב מדינות ה-OECD.¹⁴

מרחיקות לכת, אפשר לאמץ מודלים של חלוקת ילדי הגן לקבוצות קטנות יותר, בגודל משתנה בהתאם למאפייני הפעילויות השונות. לצורך כך נדרש תגבור של צוות הגן, ובעיקר הגדלה של מספר הגננות ושיעורן בצוות, כך שהן תוכלנה לעבוד עם ילדים בקבוצות קטנות יותר במקביל.

¹⁴ Education at a Glance 2019, Table X1.3. Starting and ending age for students in compulsory education and by level of education (2017) Education at a Glance 2019, Table B2.2. Enrolment rates in early childhood education and care (ECEC) and primary education, by age (2005, 2010 and 2017).